

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Niet zondigen

Mijne kinderkens, dit schrijf ik u, opdat gij niet tot zonde komt. En als iemand gezondigd heeft, wij hebben een voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, den rechtvaardige; en Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor die der gehele wereld.

1 Joh. 2, 1 en 2 (N. Vert.)

Kennen wij nog de ernst der zonde?

Natuurlijk het begrip zonde is ons niet onbekend en het woord zonde ligt ons als in de mond bestorven. Maar weten we nog, hoe ernstig het is te zondigen, in te gaan tegen hetgeen God in zijn woord ons heeft geboden of verboden? Of leven we er makkelijk aan voorbij? We zouden het soms haast geneigd zijn te zeggen als we letten op de praktijk van het christelijk leven, ook letten op velerlei kerkelijke onenigheden. Aan dit laatste ligt toch ook zonde ten grondslag.

De apostel Johannes wil ons nog eens bij vernieuwing de ernst van het zondigen op het hart binden.

Mijne kinderkens, zo begint hij. Hij zegt dit niet maar omdat hij een lieve oude man is, die jongere mensen zijn kindertjes noemt. Maar hij is de apostel, de leraar. Hij heeft zijn lezers het woord Gods gebracht, waardoor zij wedergeboren zijn, nieuwgeboren kinderkens zijn geworden. Er ligt dus autoriteit in zijn schrijven.

Mijne kinderkens, dit — al het voorgaande — schrijf ik u, opdat gij niet tot zonde komt. Over het in zonde **leven**, spreekt Johannes hier niet. Dat is vanzelf uitgesloten; onverenigbaar met het christen-zijn. Hij heeft het hier over tot zonde **komen**, een verkeerde daad begaan, een ongepast woord zich laten ontsnappen, een slechte begeerte bij zich laten opkomen, het struikelen dus in het kwade. Dit is al iets waar we als christenen tot het uiterste op bedacht moeten zijn.

Daar is immers een radicale tegenstelling tussen God en de zonde.

God, zo schreef hij in het voorgaande, is licht en in Hem is in het geheel geen duisternis. Licht is beeld van het goede, het heilzame, het vlekkeloze; duisternis van het verkeerde, het slechte, het zondige. Licht en duisternis sluiten elkaar uit. Indien wij nu zeggen, dat wij gemeenschap met God hebben, dus Gods kerk zijn, maar in de duisternis wandelen, d.i. voor de ernst der zonde onze ogen sluiten, ons er maar aan overgeven, dan liegen wij, dan is heel onze pretentie Gods kerk te zijn een leugen. Of als we ons over de zonde heen zetten en ons voor volmaakte mensen houden, voor mensen, die nergens schuld aan hebben, dan maken we God tot een leugenaar. Want God predikt ons immers juist in het evangelie van de verzoening der zonden onze zondigheid.

Als wij met God in gemeenschap willen staan, dan moeten wij mensen zijn, die diep doordrongen zijn van eigen boosheid en verkeerdheid, maar die ons daar ook tevens van willen losmaken, die van Christus' verlossing willen leven en begeren naar de wil Gods zich te gedragen; mensen dus die zich wachten voor het zondige, voor de verkeerde daad, het boze woord.

Mijne kinderkens, dit schrijf ik u, schrijf ik u met gezag, opdat gij niet tot zonde komt. Dus de apostel wil, dat we voor de eerste stap in de verkeerde richting ons in acht

zullen nemen, de eerste opwelling tegengaan. Hij wil, dat we nauwgezet ons levensgedrag toetsen, onze woorden wikken en wegen. In één woord we moeten er vol zorg op bedacht zijn niet tot zonde te komen, er niet in te struikelen. Haar schrikkelijke ernst moet ons steeds voor ogen staan.

Maar als we dan, ondanks onze nauwgezetheid, tot zonde komen, in woorden zijn gestruikeld of iets verkeerd bedreven? En wie overkomt dat niet? Dan wil de apostel ons de weg naar verlossing wijzen. Ja de zonde is verschrikkelijk erg, elke zonde. Ze betekent de breuk in de gemeenschap met God, ze bezorgt ons Gods toorn. Maar we hebben een voorspraak, d.w.z. iemand, die een goed woord voor ons doet, die het weer voor ons in orde maakt bij God. Die voorspraak is Jezus Christus de rechtvaardige. De rechtvaardige wordt Christus genoemd, omdat Hij, en Hij alleen, in de rechte verhouding tot God staat en dus vrije toegang tot God heeft, maar ook omdat wij ons op Hem kunnen verlaten. Hij solt niet met onze belangen, maar behartigt ze tenvolle.

De zonde, waaraan we ons hebben schuldig gemaakt, hoe erg ook, hoeft ons nooit tot vertwijfeling te brengen. Als we ons er maar niet overheenzetten, als we er maar mee naar Christus gaan, zijn voorspraak inroepen. Hij is toch een verzoening voor onze zonden. Het bloed van Jezus, Gods Zoon, zo schreef Johannes in het voorgaande, reinigt ons van alle zonde. Zo moet onze levensinstelling zijn: ons scherp stellen tegenover de zonde en tegelijk met onze zonden tot Christus komen.

Hij, Christus, is een verzoening voor onze zonden en, zo klinkt het woord van de Schrift verder, niet alleen voor de onze, maar ook voor die der gehele wereld.

UIT DE INHOUD:

Niet zondigen	H. V.
Pluriformiteit der kerk (VI)	C. V.
Wie beroept, zet ook af!	C. V.
Niet overstemmen — wel overeenstemming	C. V.
In memoriam Geerten Gossaert (II)	J. B.
Aan de voeten van Gamaliël (Slot)	E. R. P.
Korte verhandeling over het Heilig Avondmaal (Slot)	
Boekbespreking	H. J. J.
Persschouw	
Van hier en ginds	
Kritische krabbels	Frater
Vierde verantwoording	
Kerknieuws	

We hoeven wel niet duidelijk te maken, dat dit niet betekent, dat elk mens verzoening van zonde ontvangt. Maar toch met dit evangelie van de verzoening der zonden mag de Kerk de wereld ingaan en aan alle mensen zonder onderscheid voorhouden. De zonde is groot in de wereld en daarmee ook de nood der wereld. Heel het mensenleven ligt uiteengeslagen en de tegenstellingen zijn veel en scherp. Maar Christus is er. Hij verzoent. Hij herstelt de gemeenschap met God en van de mensen onder elkaar.

Dit evangelie te mogen uitdragen is de schone taak der kerk. Maar wil ze het met vrucht kunnen doen, dan moet ze ook voor alle dingen tonen zelf van dit evangelie te willen leven. Zonde moet voor haar geen leeg begrip, geen holle klank zijn, maar ze moet de worsteling er tegen kennen en het in waarheid aanroepen van de naam van Christus.

Roodeschool

H. VENEMA.

Pluriformiteit der kerk

VI

Eindeloze variatie (2)

Met wat we in ons vorige artikel opmerkten, zijn we nog lang niet aan het eind gekomen van de opsomming der velerlei variatie, welke in het leven van Christus' kerk kan, en ook móet voorkomen.

Daarom gaan we in dit artikel daar nog een poosje mee door.

* * *

In de kerk was ook steeds een verschillend gekleurd **kennen** en **beleven** van de **waarheid** en de **werkelijkheid** van Gods woord, Gods genade, het heil in Christus, het Koninkrijk der hemelen, enz.

Sommigen benaderen dat alles sterk **verstandelijk**. Hun verstand is als een ontvang-reservoir waarin ze de waarheid opvangen om die dan vóór alles te bekijken en te analyseren. Of, anders gezegd, de werkelijkheid van Gods verlossende genade, van de kerk, óók van de wereld, wordt door hen speciaal ontmoet in die kamer van hun geest, welke de **rede** heet.

Voor deze mensen is de waarheid Gods in bijzondere mate, soms zelfs wel in de eerste plaats, **denkmateriaal**. Ze willen die waarheid in keurig passende begrippen opvangen om

ze op die wijze zo veel mogelijk kennend te ontleden, te ordenen, te beheersen. Wat ze op deze wijze te pakken hebben gekregen, moet vervolgens in minutieus uitgebalanceerde woorden en zinnen worden weergegeven en vastgelegd. Op die formulering komt het vooral heel erg aan. Die moet prima in orde zijn.

Maar er zijn ook andere!

Dat zijn b.v. de mensen, die door de waarheid zó gegrepen worden in de kern van hun wezen, dat ze ervan moeten zingen.

Er is in hen een „intuïtie“, een „zien“, een onmiddellijk ontdekken en verstaan van de waarheid Gods zó, dat ze er hevig door worden geschokt. Ze worden er door aangegrepen in heel hun existentie. Zij weten zich daardoor in de macht van de almachtige genadige God en Vader van onze Heer Jezus Christus, en ze staren nu verrukt naar de heerlijkheden, die het woord des Heren voor hen opent.

Met een directheid en zuiverheid, die telkens weer verbaast, verstaan ze ook wat de wil des Heren is. De verstandelijke reflectie treedt bij hen geheel in de schaduw van het directe verstaan, het spontane kennen, het levende zien der dingen Gods, zoals die als bijna tastbare werkelijkheden in Gods woord op hen afkomen en hen telkens opnieuw overmeesteren.

Maar er zijn ook kinderen Gods, die door het overwonnen worden door de genade in Jezus Christus, vooral uitgedreven worden tot de daad. In dezelfde mate als de liefde Gods in Christus voor hen ging leven, werden ze er toe gedrongen zich te geven in de nood en het lijden van het mensenleven hunner dagen. Voor hen is het kennen van Christus vooral het doen uitstralen van diens barmhartigheid overal waar ze komen. Zij kennen geen andere „kennis” van God en zijn Christus dan die, welke de gestalte aanneemt van onzelfzuchtige, zichzelf verloochenende liefde. Geloven is voor hen vóór alles het zich overgeven aan Jezus Christus, en dus aan alle ellendigen, om in deze donkere wereld de glans van het licht van Gods genade te verspreiden.

* * *

Maar wat zijn ook deze nuances dikwijls tot eenzijdigheid en daardoor tot vergroeiingen en zo ook als vanzelf tot met elkaar botsende opvattingen geworden.

Hoe dikwijls bleef niet het kennen van de waarheid steken in een aantal verstandelijke begrippen, waarmee men misschien wel handig kon manipuleren, maar waaronder — of zelfs waarmée — de „oude mens” zich geducht liet gelden, tot bederf van de kerk — en van zichzelf. Het leven ging dan op — maar tegelijk ook onder! — in redeneren, reflecteren, concluderen. In feite werd door deze lieden de waarheid Gods gedenatureerd tot een massa „denkmateriaal”, waarmee men zelf gefabriceerde religieuze bouwsels in elkaar zette.

Hoe vaak is voorts dat prachtige levende, directe, spontane kennen van Gods genade niet ontaard in allerlei mystiekkerij, in het geheel en al opgaan in eigen ervaring en beleving, in het zich een roes drinken aan ontroeringen en bevindingen.

Hoe vaak sloeg ook die schone activiteit des geloofs niet om in een hoogmoedig activisme! In de houding van het: **wij** moeten er voor zorgen dat het koninkrijk Gods er komt! Of in een werkzaamheid, die een wet-tisch karakter ging vertonen en daardoor de kwade geur van werkheiligheid om zich verspreiden ging.

En als het zo werd, dan kwamen die mannen als vanzelf tegenover elkaar te staan. Ze maakten elkaar het leven bitter. Men ging elkaar wantrouwen, minachten, verbitteren, soms zelfs haten!

* * *

Er zijn voorts in de kerk mannen die in bijzondere mate gegrepen zijn door de **regel**, de **orde**, die daarin moet heersen.

Ze drukken om zo te zeggen de kerkorde aan het hart.

En ze beleven ieder afwijking daarvan bijna als een lichamelijke pijn.

Ze kunnen het b.v. niet over zich verkrijgen een broeder „van buiten” aan het Avondmaal toe te laten als die niet een briefje van „zijn” kerkeraad bij zich heeft. En ze klimmen in de pen, als de kerkeraad het besluit neemt om terwille van de velen, die alleen maar 's morgens in de kerk kunnen komen, de catechismus-preek eens een jaar lang 's morgens te doen houden.

Maar er zijn ook heel velen, die door zulke dingen in het minst niet worden beroerd. Ze hebben alleen maar hart voor het bloeiende, voor — om met Sikkal te spreken — het levende leven. Dat leven zoeken ze, ontdekken ze en daarin genieten ze.

Er zijn in de kerk de mannen van „**het recht**”.

Ze beven voor het recht des HEREN. Ze bezien alle dingen, alle verhoudingen onder het gezichtspunt van dat recht. De kerk is voor hen bovenal een gemeenschap waarin het recht Gods moet heersen en gehandhaafd worden.

Anderen werden evenwel veel meer gegrepen door „**de liefde**”. Ze kunnen het, zo zeggen ze, bij al dat praten over „recht”, en dat „zoeken” van het recht en het „handhaven” ervan niet uithouden. Hun hart gaat open daar waar de liefde bloeit. Ze willen het beleven dat de vervulling der wet de liefde is. Hun hart resonanceert vooral op het lied der liefde, dat uit Gods Woord opklinkt en ze zingen dat van harte mee — ook in de praktijk!

Er zijn kerkmensen, die **naar binnen zijn gekeerd**. Ze kennen het eigen, zondige, vaderlijke hart. Ze hebben oog gekregen voor

de machtige, verdorven, wereld van gedachten, gevoelens, driften, begeerten in hun binnenste. Steeds weer worden ze daarmee geconfronteerd. Ze komen vooral daarmee steeds voor God. Want die zondemacht in hen blijft, ja, schijnt zelfs steeds sterker te worden.

En ze zijn daarbij vooral ook geboeid door het werk Gods in hen. In eigen hart en leven ontdekken ze ook en vooral iets van de grote werken Gods. Is het niet een wonder, dat God de zonden vergeeft? en dat zijn Geest het hart vernieuwt? Is het niet volkomen onbegrijpelijk, dat God altijd weer in genade terugkomt, ook als men Hem honderd keer van zich weg sloeg?

Maar er zijn ook anderen.

Neen, met zichzelf zijn ze niet zo bezig. Wat heb je daaraan? Het wordt altijd weer dat vermoeiende heen draaien om zichzelf. Neen, ze zien **naar buiten!** Ze groeten de zon. Ze ontdekken God in de prachtige wereld, in de wondere gang der wereldgeschiedenis en van de historie der kerk. En vooral in het werk Gods vóór ons. Ze worden geboeid door het leven rondom, het boeiende leven van de mensen; van de menselijke gemeenschappen; van volken en wereld. En ze hunkeren daarbij naar de daad. Voor hen is christen-zijn, en kerkelijk leven, en reformatie, en doorgaande reformatie voor alles wat dóen. En dan in een organisatie. In een jagen naar en bereiken van wat concreets: van een vereniging, een actie, een krant, een school.

* * *

Er zijn voorts kinderen Gods, die in een nieuwe situatie, in een periode van crisis dadelijk klaar zijn. Ze doorzien direct waar het om gaat. Of ook: ze menen, dat zij dat zien. En dan doen ze onmiddellijk hun keus. En eisen dat iedereen dat nu ook tegelijk met hen doen zal! Anderen moeten evenwel eerst wikken en wegen. Ze wentelen de zaak om en om. Het valt hun moeilijk een knoop door te hakken.

Er zijn onder de kerkmensen velen, die **onmiddellijk in vlam staan** voor een zaak, maar bij wie het vuur ook weer heel gauw is gedoofd. Anderen komen slechts langzaam op gang. Maar als ze eenmaal in beweging zijn gekomen, dan is er geen houden meer aan, dan zetten ze door.

Er zijn mensen, zo zei Prof. Jager eens, die zich met een vliegtuig hebben vrijgemaakt, maar daarna met een straaljager weer zijn teruggekeerd.

Maar er zijn ook mannen, die alles hebben overwogen en alles hebben geprobeerd en toen een beslissing namen, eens en voor goed.

Het éne kerkklid richt in zijn geloof en arbeid alle aandacht vooral op **de kerk als geheel**. Het gaat hem er om, dat de kerk, de eigen kerk, krachtig, gezond, levend, actief is. Ze zoeken vooral de opbouw van de **gemeente**. Anderen zoeken speciaal de **gemeenschap met en de dienst aan de afzonderlijke leden**. De eersten zijn vooral met de kerk als geheel bezig in de wetenschap, dat als het geheel gezond is, het ook met alle leden goed gaat. De anderen richten vooral hun aandacht op de afzonderlijke leden in de verwachting, dat, als het met die leden goed gaat, de kerk als geheel als van zelf ook wel zal gaan bloeien.

Men vindt onder de broeders en zusters velen, die hun aandacht en liefde concentreren op de opbouw van de **eigen kerk**. Anderen daarentegen zijn gegrepen door de roeping der kerk om midden **in de wereld** te staan en daar getuige te zijn van God en zijn Christus, het licht van het evangelie te laten uitstralen in heel de mensheid.

Er zijn **dogmatische geesten**, die de taak, de kracht, de rijkdom van de kerk vooral zien in het dogma en het dogmatiseren, in het zetten van de puntjes op de i's van de leer. In anderen leeft het vooral, dat de kerk in zoverre kerk is als in haar als een helder vuur brandt **de barmhartigheid van Jezus Christus**, als in haar de barmhartige Hogepriester gestalte krijgt.

Er zijn mannen en vrouwen die met de uiterste spanning des geestes de „**christelijke vrijheid**” beleven. Die het ten volle in praktijk brengen, dat alle schepsel Gods goed is als het geheiligd wordt door het Woord en het gebed en die genieten van alles wat Gods geschapen wereld kan bieden — met het gevaar daardoor op een bepaalde wijze te verwereldlijken! Er zijn anderen wier levens-

Redactieleden:

Dr. J. BOSCH, P. GROEN, Prof. Dr.
H. J. JAGER, Prof. C. VEENHOF

Adres van Redactie:

H. J. Jager, Jan v. Arkelstr. 7, Kampen

Medewerkers:

Ds. D. van Dijk, Groningen
Drs W. K. van Dijk, Groningen
P. A. Hekstra, Rotterdam
Dr. D. Holwerda, Groningen
Ds. P. K. Keizer, Groningen
Drs J. F. J. Lamet, Eindhoven
Ds. J. Meester, Amsterdam-Z.
Mr. Dr. Meulink, Enschede
D. W. L. Milo, Nunspeet
Prof. Dr. K. J. Popma, Utrecht
Drs G. Puchinger, Utrecht
Drs H. R. Rookmaaker, Leiden
Ir. J. Stellingwerff, Eindhoven
Ds. B. Telder, Breda
Ds. G. Visee, Kampen
Ds. C. Vonk, Schiedam
Ds. D. K. Wielenga JDzn, Rotterdam
Prof. Mr. H. D. van Wijk, Amstelveen

Secretariaat Geref. Persvereniging „Opbouw”:

H. Albracht, Prof. Wentlaan 50, Utrecht

Penningmeester van de Geref. Persvereniging:

Drs J. F. J. Lamet Antilopelaan 2,
Geldrop, post Eindhoven

praktijk wordt bepaald door en gebonden is aan allerlei **regels en voorschriften** — met het gevaar in wettische godsdienst te vervallen en een prooi te worden van farizeïsme door het verdonkeren van de vrije en vrijmakende genade Gods!

* * *

Al deze variaties zijn er!

En er zijn er nog veel meer.

Er is nu eenmaal een enorme verscheidenheid in de kerk Gods.

En we weten het, en we zullen het daarom moeten vásthouden: God **wil** die verscheidenheid. Zéér positief. Zó alleen kan en mag en moet zijn kerk **zijn** kerk zijn.

Neen, God wil niet het **zondige** in die bonte veelkleurigheid. Het zondige, dat er hier en nu onafscheidelijk aan verbonden is.

Maar God wil wél de eindeloze veelvormigheid, veelkleurigheid, eidelstemmigheid.

Want Hij wil dat zijn kerk een spiegel zal zijn waarin zijn veelkleurige wijsheid en genade wordt weerkaatst — een wonder-schone symphonie waarin veelstemmig bezongen wordt zijn grootheid, majesteit en liefde.

C. V.

Wie beroept, zet ook af!

Het gereformeerde kerkrecht is eenvoudig.

Wie zich de grondgedachten daarvan goed heeft eigen gemaakt, doorziet al heel gauw wat in een bepaald geval geschieden moet.

Eén van die grondgedachten is deze, dat alleen die vergadering, welke een **ambt verleent**, ook de bevoegdheid heeft dat **ambt**, in geval van zonde, **weer te ontnemen**.

Voetius omschreef deze grondregel aldus „bij degenen, die op kerkelijk gebied **wettiglijk iets verleent**, gelijk door het toekennen van de macht aan dezen of genen persoon geschiedt, bij dezelfde berust ook de wettige bevoegdheid om **datzelfde te ontnemen**, als daartoe de noodzakelijkheid bestaat”. (Zie: Savornin Lohman en Rutgers: De rechtsbevoegdheid onzer Plaatselijke Kerken, tweede druk, p. 32).

Aangezien nu de kerkeraad van de plaatselijke kerk een predikant, ouderling of diaken tot het ambt roept en in opdracht van Christus met het ambt bekleedt, daarom mag alléén een **kerkeraad** — als de droeve noodzakelijkheid zich daartoe voordoet — een predikant, ouderling of diaken **schorsen of afzetten**.

Prof. Greijdanus zei het eens zo: „Volgens onze Kerkenordening **zijn het dus eventueel de kerkeraden, die excommuniceren en afzetten, die de daad van afsnijding en ontzetting verrichten**”.

Ongetwijfeld is het zo, dat bij schorsing en afzetting de meerdere vergaderingen ook een woord meespreken. En een zeer krachtig woord!

Van de afzetting van predikanten wordt

immers in art. 79 der K.O. gezegd: „Of deze (de predikanten) geheel van de dienst af te zetten zijn, zal aan het oordeel der Classe staan, met advies van de in Art. 11 genoemde Deputaten der Particuliere synode”.

Of een predikant zal afgezet worden staat dus aan „het oordeel” der Classis.

Maar dat betekent niet, dat die Classis nu ook zelf afzet! Want dat mag de Classis beslist niet doen.

Wat de classis wèl mag doen — en als dat nodig is ook moet doen — is om met Prof. Greijdanus te spreken „het ontzettingswaardig uitspreken”, of anders gezegd: „het vonnis, dat afzetting moet geschieden, vellen”.

Maar nog eens „de feitelijke ontzetting of afzetting” mag een classis niet verrichten. Wat zij doet is een besluit nemen, waarin „een woordelijk oordeel of vonnis, een verklaring van afzettingswaardigheid” wordt uitgesproken. (Zie: „Dienst”, 8e Jaarg., p. 184).

Een besluit ten aanzien waarvan natuurlijk ook art. 31 geldt.

Een besluit dus, dat door de betreffende kerken moet worden geratificeerd.

Maar nog eens: alleen de kerkeraden kunnen de daad van de eigenlijke feitelijke afzetting voltrekken.

Dit is de oude, gereformeerde regel.

Daarvoor hebben we in de vrijmaking gestreden.

C. V.

Niet overstémmen - wel overéénstemming

Een andere grondregel van het gereformeerde kerkrecht is, dat de kerkelijke vergaderingen zich moeten wachten voor overstémmen.

Dat kan gebeuren als een kerkelijke partij of groep op een kerkelijke vergadering de meerderheid heeft. Ze heeft dan de kans, en grijpt die soms, om haar partijgevoelens „er door te drukken”.

In de dagen der vrijmaking hebben we tegen de synoden uit die tijd ook de klacht aangeheven dat zij een minderheid overstémd heeft.

Als het goed is op een kerkelijke vergadering moet men door bespreking en belichting van een zaak die zaak zó „rijp” maken en het besluit zo goed voorbereiden dat het ten slotte met „gemeen accoord” genomen wordt.

Werd dat „gemeen gevoelen” niet bereikt, werd dus een besluit bij meerderheid van stemmen genomen, dan werd daarna gevraagd of de minderheid zich bij het gevallen besluit van de meerderheid zou kunnen aansluiten. Want men wilde de minderheid niet overstémmen. Neen men wilde algehele overeenstemming.

De synode van Dordrecht (1878) schreef dat zelfs uitdrukkelijk voor. Deze besloot namelijk: „In allen saken (die altyds wtghenomen van den welken wy een wtgedrukt woordt Gods hebben) als de stemmen neerstichlick sullen gheweghen syn (dit ziet op een éérste stemming - C.V.) salmen blyuen by het aduys der meesten stemmen om daarna te besluynen (dat is een twééde stemming - C.V.) het welke besluyt een yegelijk schuldich sal syn na te koemen”.

Men ziet het er vonden twee stemmingen plaats.

Eerst één, waardoor men wilde nagaan wat het gevoelen der meerderheid was.

En daarna één om tot een besluit te komen. En dan ging het er daarbij om dat gevoelen der meerderheid eenparig tot een besluit te verheffen.

Later zijn die twee stemmingen in onbruik geraakt.

Maar het principe ervan: namelijk het komen tot een besluit waar — speciaal bij belangrijke zaken — allen achter kunnen en willen staan, dat is blijvend, want dat is echt schriftuurlijk.

C. V.

Abonnementen s.v.p. bij vooruitbetaling door storting op girorekening 233117 t.n.v. Drukkerij Steenbergen, Zeist, met bijvermelding voor „Opbouw”.

Abonnementsprijs: f 5.- p. halfj. - f 10.- p. jr.
Losse nummers 25 cent. Buitenland: f 6.25 per halfjaar - f 12.50 per jaar.

In memoriam Geerten Gossaert

II

QUEM ME ESSE DICITIS ?

Geboren tot verlangen,
Gelouterd tot geduld,
Hebt Gij, in mijn gezangen,
Uw melodie vervuld.

Zij ons Uw doel verborgen,
Uw daden zijn ons klaar:
Gij maakt, in vreugdes morgen,
Uw werken openbaar.

O dag des heils! o heden!
O zuivre morgenpracht!
Wat deert mij nu 't verleden?
Wat heucht mij van den nacht?

Ik kan alleen bezinnen
Dat ik, met ziel en zin,
Het leven durf beminnen
Omdat ik U bemin!

EEN DING HEB IK BEGEERD . . .

Eén ding heb ik begeerd; één ding heb ik ontvangen:
Dat, zoo de dood mijn leden zou omvaên,
Ik voor Uw aangezicht, o Bron van mijn Verlangen,
Niet ledig zoude staan!

Want, als op 't strand geslagen door de drift der branding
Een kinkhoorn, draagt mijn ziel uit dit mijn leven mee
De éene onzeggbre vreugd, die Gij mij hebt gegeven:
Het Ruischen van den Wind: het Rhythme van de zee!

Eén ding heb ik begeerd; één ding heb ik ontvangen:
Dat, zoo de dood mijn leden zou omvaên,
Ik voor Uw aangezicht, o Bron van mijn Verlangen,
Niet ledig zoude staan!

Uit: *Experimenten* (1913), no. XXX en XXXI; sedert den 8en druk (1943) enkele malen vernummerd, doch steeds bijeen.

Met „den nobelen trots, die den dichter bovenal voegt”¹⁾, heeft Geerten Gossaert in zijn (bekenentis)verzen het eigen zieleleven zoveel mogelijk verhuld. Onder meer door latijnse titels, zoals in het eerste van bovenstaande verzen zelfs voor de woorden van den Zaligmaker: „Wien zegt gij, dat ik ben?”; en door de beeldspraak, zoals in het tweede, in de middenstrofe, met het beeld van den door de branding op het strand geslagen kinkhoorn, die voor altijd in zich meedraagt het ruisen van de zee.

„Kon alle jeugdlyriek niet één titel dragen: „Het Verlangen”?”, zo schreef de dichter eens. „Doch dichten en leven zijn één; het gaat om de verwerking van die drang in het jeugdige leven”. En daarin is, in het conflict van fysiek en metafysiek, van vlees en geest, het verlangen tweeledig. „Bij het ongemeen heftige temperament, waarmede jonge poëten plegen behept te zijn, is dat dubbel gevaarlijk . . .”²⁾. Daarvan getuigen vele gedichten in Gossaert's bundel. Doch van de heling van het éne, gespleten, verlangen, tot de éne vervulling zingt hier het eerste, op ingehouden, innig-verrukten toon. En vanuit die heling het tweede, in een drietal brede strofen, waarin alle strijd is uitgewoed en alleen maar meer plaats is voor de majesteitelijke rust van het uit God en tot God gestilde verlangen, dat den dood verslindt tot vervolmaking. Uit God: het Ruischen van den Wind; en dan ook tot God: het Rhythme van de Zee.³⁾

J. BOSCH

¹⁾ Geerten Gossaert: *Essays* (z.j.), p. 22.

²⁾ In Levensbericht Pieter Nicolaas van Eyck (*Jaarboek Mij. Ltk.* 1956—'57), p. 44.

³⁾ Men lette op de dubbele punt in het midden van den laatsten regel; en op de hoofdletters. En vergelijkte in den bundel het gedicht, „In Obitum Algernon Charles Swinburne” (no. XXVII, later no. XLII), vooral de laatste strofe; en in het essay „Swinburne” (*Essays*, pp. 21—58): pp. 49—51 en het slot.

Aan de voeten van Gamaliël

(Slot)

Maar om terug te keren tot de (hogere) School van de exegese: men begrijpt wat er bijv. met de (kerk)geschiedenis van het O.T. gebeurde: ze werd even royaal aangevuld en aangepast als de Thora, de wet.

Intussen — de studie van de „mondellingewet” was en bleef hoofdzaak. Zeker bij een man als Gamaliël, die behalve Schriftgeleerde ook farizeeër was — dat is kort gezegd iemand die niet slechts volledige vakkennis van de wet (casuïstiek) bezat, maar er punctueel naar leefde ook.

Als we nu horen dat Paulus ook in dezen de voetstappen van zijn meester drukte — dan kan men zich een vrij nauwkeurige voorstelling vormen van Paulus wanneer hij afgestudeerd is: door hem zelf overigens beschreven o.a. in Fil. 3 : 5 en Hand. 22 : 3.

Fil. 3 : 5 — besneden ten 8sten dage, uit het geslacht van Israël, van den stam van Benjamin, een Hebreër uit de Hebreëen, naar de wet een farizeeër, naar den ijver een vervolger der Gemeente, naar de rechtvaardigheid, die in de wet is, zijnde onberispelijk.

Hand. 22 : 3 — ik ben een jood te Tarsus in Cilicië geboren, doch in deze stad opgevoed, aan de voeten van Gamaliël opgeleid met nauwgezette inachtneming van de wet onzer vaders en ijveraars voor God evenals gij allen heden zijt... en ik heb deze weg (het christendom) ten dode toe vervolgd door mannen en vrouwen in boeien te slaan en gevangen te zetten....

En met deze woorden is dan tegelijk aangegeven waarop zijn studie tenslotte uitgelopen is: als Schriftgeleerde die de wet noch het evangelie verstond vervolgde hij hen die door de Geest Gods Schrift-geleerd geworden waren. Deze geleerdheid bracht hem werkelijk tot razernij.

Toch is deze opleiding aan de voeten van Gamaliël voor Paulus niet geheel zonder waarde geweest met betrekking tot zijn toekomstige taak als apostel.

Allereerst: Paulus kende de Schrift, zoals de HERE die — in de volheid der tijden — aan zijn volk gegeven had, en hij kende haar grondig. Wij stellen met nadruk voorop: dit is Gods leiding geweest in Israëls historie.

In de eerste plaats omdat God er voor gezorgd had dat in de volheid des tijds zijn volk de Schriften van het oude verbond zou kennen en erkennen als het Woord van God (al sinds enkele eeuwen was de canon van het O.T. bijna geheel gevormd!).

En in de tweede plaats omdat God het in zijn voorzienigheid zó geleid had, dat Paulus van kindsbeen af aan en gedurende heel zijn studie met zijn neus op die Schrift gedrukt werd, en dat niet in de vertaling van de zeventig, de Septuagint, noch in de Aramese overzetting van de officieel aangestelde vertalers in de synagogen, maar in het oorspronkelijk, grotendeels dus het Hebreeuws.

Leiding Gods — want we worden door het opkomen van de stand der Schriftgeleerden sinds de dagen van Ezra er aan herinnerd, dat God zijn volk zachtjes heenleidt naar het moment waarop tenpeldienst en O.Testamentisch profetisme voorgoed zullen wegvallen, zodat het volk van het nieuwe verbond er welhaast aan gewend zou zijn, dat zij het voortaan alléén met de H. Schrift zou moeten doen.

Vervulling daarom van Jer. 31 : 33 v.v. — Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en die in hun hart schrijven (de twee stenen tafelen met de wet blijken al verdwenen na Nebukadnezars verwoesting van stad en tempel)... dan zullen zij niet meer een ieder zijn naaste en een ieder zijn broeder leren: kent den HERE, want zij zullen mij allen kennen, van den kleinste tot den grootste onder hen....

Vervulling dus ook van Joël 2 : 28 v.v. — de Geest des HEREN niet maar rustend op een enkeling als Joël of Jeremia zodat zij profetisch Gods Woord kennen en spreken, maar uitgestort op alle vlees — op ouden en jongelingen, arbeiders en dienstmeisjes; de gemeente van het nieuw verbond is gezalfd met den Geest (christenen) óók tot profeteren — aller taak zal 't zijn Gods Woord te kennen en te spreken. Maar dan is

het ook van 't hoogste belang dat zij om te beginnen de Schriften van het Oude Verbond kennen en erkennen als Gods Woord. En zover is de HERE in Paulus' dagen gekomen na die vier „stille” eeuwen tussen Maleachi en Mattheüs.

Paulus hééft de Schrift leren kennen. In de grondtekst. Zo grondig dat hij veel later, nog best wist of er een enkel- of een meervoud stond op een bepaalde plaats. En zó dat 't hem later — in dienst van Jezus Christus — geen enkele moeite zou kosten uit de Schriften links en rechts te bewijzen dat de door hem gepredikte Jezus is de Christus, de Messias.

Bovendien heeft hij door zijn studie dieper dan iemand in 't hart van Israëls religie gezien. Hij weet waarover hij 't heeft als hij schrijft over 't onderhouden van dagen, maanden, vaste tijden en jaren, Gal. 4 : 10 of over dwaze vragen, geslachtsregisters, twist en strijd over de wet, Tit. 3 : 9. Deze apostel die allerwege in de landstrecken der heidenen begint met de weg naar de synagoge te vragen, en die ettelijke malen tegen de Judaïsten in het krijt moet treden, kent de farizeeuwse leer en praktijken uit eigen ervaring, zodat zijn bestrijding altijd de roos raakt.

Aan de andere kant was veel van zijn studie waardeloos en gevaarlijk. Dat erkent Paulus zelf: Fil. 3 : 7, 8: maar alles wat mij winst was, heb ik om Christus' wil schade geacht. Voorzeker ik acht zelfs alles schade (ja heus!) omdat de kennis van onze Jezus mijn Here, dat alles te boven gaat. Om zijnentwil heb ik dit alles prijsgegeven (vs. 5!) en houd het voor vuilnis, opdat ik Christus moge gewinnen en in Hem moge blijken niet een eigen gerechtigheid uit de wet te bezitten, maar de gerechtigheid door 't geloof in Christus welke uit God is op den grond van het geloof. (N.V.). Kerkrecht en kerkgeschiedenis, hermeneutiek en exegese, ethiek en dogmatiek — al deze takken van theologische wetenschap waren over de Schrift gaan heersen, in plaats van zich aan haar te onderwerpen. Met als gevolg dat de Schrift naar eigen inzicht en willekeur vervormd en aangevuld werd en Paulus ondanks zijn grote Schriftgeleerdheid het evangelie van de verzoening door Jezus Christus noch herkende noch aanvaardde. Wat te ernstiger was vanwege de ontzaglijke invloed die de Schriftgeleerden hadden bij het volk. Waren zij niet de eerstaangewezenen om in de synagoge de Schriften te verklaren voor 't volk „dat de wet niet kende”? Inderdaad: „blinden leiden hier de blinden”. Misschien had prof. K. Schilder wel gelijk toen hij suggereerde dat het in

2 Kor. 12 (ik weet van een mens in Christus... dat hij weggevoerd werd naar het paradijs en onuitsprekelijke woorden gehoord heeft, die het een mens niet geoorloofd is uit te spreken) beschrevene wellicht bedoeld was als aanvullend onderwijs juist voor Paulus; wás dit wel zo'n eer voor Paulus, aldus prof. Schilder, of was 't eerder vernederend omdat hij met al zijn godgeleerde studiën in waarachtige kennis der H. Schrift nog zoveel achtergebleven was bij de andere apostelen? — de niet-geleerde Petrus, Johannes... etc. hadden dat niet nodig — Christus had hun gedurende drie jaren zelf de Schriften geopend, terwijl zij voor Paulus met al zijn theologische studie aan de voeten van Gamaliël eigenlijk gesloten gebleven waren....

Maar daarom behoeven we voor de theologie als wetenschap niet zonder meer bang te zijn. Dat is eigenlijk ook duidelijk uitgesproken toen de kerken aan de School te Kampen het promotierecht toekenden. En dat ondanks het gebeurde in 1942/44, toen bewezen werd hoe gevaarlijk theologie kan zijn die zich verwijderd van de Schrift, met haar in tegenspraak komt, over haar — en de gewetens der mensen heersen wil. Desondanks werd het promotierecht eenstemmig toegekend. En waarom ook niet? Een wetenschappelijke opleiding kan een zegen zijn bij de opleiding van (toekomstige) dienaren des Woords, men kan zijn voordeel doen met al die studievakken als hermeneutiek en exegese, enz. enz.; wij mogen denken en nadenken over de Schrift en dankbaar gebruik maken van wat in de loop der eeuwen door gedegen studie aan kennis verworven is. We geloven allerminst aan een naïef soort bibli-cisme.

Maar de geschiedenis der kerk, zowel als het voorbeeld van Paulus aan de voeten van Gamaliël brengen ons onder 't oog dat we er altijd op bedacht moeten zijn dat de Schrift niet overheerst wordt door de wetenschap. Dat toezicht moet er ten eerste zijn op de School zelf — maar dan ook bij u in de gemeenten waar de in Kampen opgeleide dienaren des Woords hun plaats vinden.

Dat kan — want de Schriftgeleerden: dat zijn geen gesloten exclusieve groep van mensen met wetenschappelijke vakkennis, maar dat is ieder die wijs is in de Schriften, ze kent en gelooft: gij hebt de zalving van den Heilige, gij weet allen...., 1 Joh. 2 : 20, God heeft u naar Jer. 31 in het laatste der dagen competent gemaakt om de Schriften te onderzoeken of al deze dingen die u gepredikt worden alzo zijn...., Hand. 17 : 11.

Onder dat dubbel beding kan de School in Kampen een van des HERE gezegend hulpmiddel zijn voor een rijke verkondiging van het evangelie in de kerken van Jezus Christus.

Brुकelen.

E. R. POSTMA.

Korte verhandeling over het Heilig Avondmaal

(Slot)

Het tegenwoordige geschil *)

Aangezien de twist, die in onzen tijd maar al te fel is gevoerd, veel onheil heeft gesticht en de Duivel dien ongetwijfeld heeft verwekt om den loop van het Evangelie te belemmeren, ja zelfs geheel te stuiten, zou ik wel wensen, dat de herinnering eraan volkomen werd uitgewist. Het is er dus ver vandaan dat ik mij er in verlustig die in den brede te verhalen! Niettemin zal ik, nu ik vele eenvoudige zielen in verwarring zie gebracht, doordat ze niet weten welken kant te kiezen, in het kort er zoveel van zeggen als mij nodig schijnt om hun te laten zien welke beslissing genomen moet worden.

Ten eerste vraag ik alle gelovigen in den Naam des Heren zich niet al te zeer te ergeren aan het feit dat een zo groot geschil is gerezen tussen hen die als het ware Veldheren moesten zijn in den strijd om de waarheid weer in het volle licht te zetten.

Want het is niet iets nieuws, dat de Here toelaat dat Zijn dienaren tot een zekere onkunde vervallen en onder elkander rede-

twisten. Niet, om hen daar voor altijd hulpeloos aan zichzelf over te laten, maar slechts voor een tijd, om hen te verootmoedigen. En inderdaad, als alles tot heden naar wens was gegaan, namelijk zonder enige verdriete onenigheid, dan zouden de mensen zich zelf mogelijk overschat, en de genade Gods onderschat hebben. Zo heeft de Here den mensen alle stof tot roemen willen ontnemen om alleen Zelf verheerlijkt te worden.

Bovendien, als wij ons herinneren in welk een afgrond vol duisternis de wereld zich bevond toen zij, die dit twistgeschrijf hebben doen ontstaan, begonnen zijn ons tot de waarheid terug te voeren, zullen wij ons niet verbazen, dat zij niet dadelijk van het begin af alles goed hebben begrepen. Het is eerder een wonder, dat onze Here hen in zo korten tijd zo verlicht heeft, dat zij zich uit den pool van dwalingen hebben kunnen bevrijden,

*) Dat stuk is uitermate belangrijk omdat Calvijn hierin duidelijk zijn gedachten over de avondmaalsleer van Luther en Zwingli uiteenzet en evenzo duidelijk zijn oecumenische gezindheid t.a.v. de verschillende stromingen in het protestantisme openbaart.

waarin men zo lang verzonken was geweest, en de anderen er uit hebben gered.

Maar niets is beter dan den gang van zaken te vertellen, omdat daaruit zal blijken dat er niet zulk een grote aanleiding tot ergernis is, als men gewoonlijk aanneemt.

Toen Luther zijn onderricht begon, behandelde hij de stof van het Avondmaal zó, dat wat de lichamelijke aanwezigheid¹⁾ van Christus betreft, hij van mening scheen, in de heersende opvatting geen verandering te moeten aanbrengen; want hoewel hij de transsubstantiatie veroordeelde, zeide hij, dat het brood het lichaam van Christus is, aangezien het daarmede verenigd is. Bovendien gebruikte hij daarbij vergelijkingen die enigszins grof en moeilijk te begrijpen waren. Maar, hij deed dit als noodgedwongen, daar hij zijn bedoeling niet op andere wijze kon uitleggen. Want het is moeilijk een zo verheven zaak verstaanbaar te maken zonder een niet geheel passend woord te gebruiken.

Ter anderzijde stonden Zwingli en Oecolampadius op, die, het misbruik en bedrog ziende, dat de Duivel in het leven had geroepen door zulk een lichamelijke tegenwoordigheid van Christus aan te nemen die men meer dan zes honderd jaar lang had geleerd en aan de hand gehouden, meenden dat het niet geoorloofd was te veinzen. Juist doordat die Roomse opvatting een verfoeilijke afgoderij meebracht, daar Jezus daarin werd aanbeden als ingesloten in het brood.²⁾ Aangezien het nu zeer moeilijk was deze voorstelling, welke reeds zo lang in het hart der mensen was geworteld, uit te roeien, wendden zij al hun overtuigingskracht aan om die te bestrijden en toonden aan welk een zware schuld men op zich laadde door niet te erkennen wat zo duidelijk in de Schrift was geleerd betreffende de Hemelvaart van Jezus Christus, namelijk dat Hij naar Zijn mensheid in den hemel was opgenomen, waar Hij zal blijven tot Hij zal wederkomen ten oordeel.

Terwijl zij hiermede bezig waren, vergaten zij echter aan te tonen, hoe men dan de aanwezigheid van Jezus Christus in het Avondmaal moet opvatten en welke gemeenschap men daar oefent met Zijn lichaam en Zijn bloed. Daardoor meende Luther, dat zij niets wilden aanvaarden dan de blote tekenen zonder hun geestelijken inhoud.³⁾ Zo begon hij hen te bestrijden en ging zover, dat hij hen als kettters brandmerkte. Toen de twist eenmaal was ontbrand werd deze steeds feller en is omstreeks vijftien jaar lang zeer bitter gevoerd, zonder dat de ene partij ooit de andere rustig heeft willen aanhoren. Want hoewel zij eens samen gesproken hebben, bleek er zulk een kloof te bestaan, dat zij uiteengingen zonder dat enige overeenstemming was bereikt. Ja, in plaats dat er een of andere oplossing van het twistpunt in het zicht kwam, zijn zij steeds verder uit elkander geraakt; want zij zagen slechts op de verdediging van hun eigen uitspraak en het weerleggen van alles wat daar tegen in ging.

Bij ons is dus te vinden wat enerzijds bij Luther en anderzijds bij Oecolampadius en Zwingli ontbreekt. Het was van het begin af de plicht van Luther geweest er voor te waarschuwen, dat hij niet zulk een lichamelijke tegenwoordigheid⁴⁾ bedoelde als de Pausgezinden zich die dachten. Eveneens te betuigen dat hij het Sacrament niet wilde doen aanbidden in de plaats van God; in de derde plaats zich te onthouden van die zo grove en moeilijk te begrijpen vergelijkingen of zich er op matige wijze van te bedienen en ze zo te vertolken dat ze geen ergernis konden verwekken.

Sinds het heftige debat is hij de perken te buiten gegaan, zowel bij het poneren van zijn opvatting, als toen hij de anderen met een al te felle bitterheid heeft berispt. Want in plaats van zijn mening zo uiteen te zetten, dat men den zin ervan zou kunnen begrijpen, heeft hij, in zijn gewone heftigheid, om de tegensprekers te bestrijden, zich van een overdreven wijze van spreken bediend die moeilijk te verdragen was voor hen die overigens ook al niet zeer geneigd waren zijn mening te aanvaarden.

De anderen zijn ook krenkend opgetreden, doordat zij zo verbitterd de bijgelovige en

wonderlijke mening van Pausgezinden, aangaande de lichamelijke tegenwoordigheid van het lichaam van Jezus Christus in het Sacrament en de gruwelijke aanbidding die daaruit voortvloeide bestreden, dat zij er meer op bedacht waren het kwaad uit te roeien dan het goede te planten. Want, hoewel zij de waarheid niet hebben ontkend, toch hebben zij die niet zo duidelijk geleerd als hun plicht was.

Ik bedoel dat, doordat zij te grote moeite deden om te handhaven dat brood en wijn het lichaam en bloed van Christus worden genoemd, daar zij er de tekenen van zijn, zij er niet op bedacht geweest zijn er aan toe te voegen dat deze op zulk een wijze tekenen zijn, dat de waarheid ermee verbonden is⁵⁾; om zo te verzekeren dat zij geenszins de ware gemeenschap⁶⁾ die de Here ons in zijn lichaam en bloed door dit Sacrament geeft, in nevelen wilden hullen.

Beide partijen hebben gefaald, doordat zij niet het geduld hadden naar elkander te luisteren, om zodoende zonder een bepaalde voorliefde de waarheid te volgen, waar deze zou gevonden worden.

Nochtans moeten wij niet nalaten ons te bezinnen op onze plicht. Niet vergeten welke genade onze Here hun heeft bewezen en welke zegeningen Hij ons door hun handen en hun optreden heeft geschonken. Want als wij niet ondankbaar en onerkentelijk willen zijn voor wat wij hun te danken hebben, zullen wij hun dat en nog veel meer gemakkelijk kunnen vergeven, zonder hen te berispen of te belasteren.

Om kort te gaan, daar wij zien dat zij van een heiligen levenswandel en uitnemende kennis geweest zijn en gedeeltelijk nog zijn, en een buitengewonen ijver aan den dag gelegd hebben in het bouwen der Kerk, moeten wij steeds met bescheidenheid en eerbied over hen oordelen en spreken. Vooral daar

het tenslotte onze goeden God behaagd heeft, na hen zo vernederd te hebben, een einde te maken aan dezen ongelukkigen woordenstrijd, of tenminste dezen te doen bedaren in afwachting van het ogenblik dat deze geheel zal worden geslecht. Ik zeg dat, daar er nog geen verklaring is gepubliceerd, waarin de overeenstemming is vastgelegd, wat wel zeer nodig zou zijn. Maar dat zal geschieden, wanneer het God belieft allen die deze hebben op te stellen, in een bepaalde plaats samen te brengen. Intussen moet het ons voldoende zijn, dat er broederlijke liefde en gemeenschap heerst tussen de Kerken, en dat allen zover tot overeenstemming gekomen zijn als nodig is om naar het bevel Gods gezamenlijk tot een afspraak te geraken.

Wij belijden dus allen eenparig dat, wanneer wij het Sacrament in geloof ontvangen, volgens des Heren bevel, wij waarlijk deelgenoten zijn gemaakt van het eigen wezen van het lichaam en bloec' van Jezus Christus.⁷⁾

Hoe dat geschiedt, kan de een beter beredeneren en duidelijker uiteenzetten dan de ander. Zoveel is zeker, dat ter ener zijde, om alle vleselijke fantasieën uit te sluiten, wij de harten opwaarts in den hemel moeten verheffen, niet denkend dat de Here Jezus zo vernederd is dat Hij ingesloten is onder enige, aan verderf onderhevige, stoffen. Ter anderzijde moeten wij, om niets af te doen van de doeltreffendheid van deze heilige verborgenheid, bedenken dat zij gewerkt wordt door de verborgen, bovennatuurlijke kracht Gods, en dat de Geest Gods de band is van deze gemeenschap, waarom zij dan ook geestelijk wordt genoemd.

⁵⁾ que la vérité est conjointe avec

⁶⁾ vraie communion

⁷⁾ nous sommes vraiment faits partipants de la propre substance du corps et du sang de Jesus Christ

BOEKBESPREKING

J. C. Janse V.D.M.

Israël en de duizend jaren van Openbaring 20.

Drukkerij Steenberg - Zeist - f 1.50.

In een Woord vooraf verklaart de schrijver zelf het doel van deze brochure in de volgende woorden: „De titel „Israël en de duizend jaren van Openbaring 20” geeft aan, dat de behandeling van het onderwerp boven een bespreking en afwijzing van „het Chiliisme” uitgaat. Het is nodig, dat het volk des HEREN de tijden verstaat en opmerkt wat de Here Jezus Christus, bij de volvoering van de raad Gods, in de volkerenhistorie doet.

Daarbij willen we als vanzelf met het historisch feit van de terugkeer der Joden naar Palestina rekening houden. We beleven ernstige tijden, waarin de kerk „wakker” moet zijn”.

Ds Janse is onder de indruk van de stichting van de Staat Israël. Hij haalt een woord aan van de bekende Dr J. A. Nederbragt, de eerste gezant van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden te Jeruzalem, dat als volgt luidt: „De morgen schemert en het schijnt, dat het gebeuren in Israël een schrede is op Gods weg naar de vervulling der profetie en de wederoprichting van het koningschap aan Israël”. blz. 3.

Het komt me voor, dat de positie en de toekomst van Israël in onze kringen niet die aandacht hebben, die ze wel mochten hebben. En dat we in het algemeen weinig nadenken over de „laatste dingen”, die zich groeperen om de wederkomst van Christus. Als Dr Nederbragt nog leefde zou hij dunkt mij nog kunnen klagen, zoals hij deed in 1953: „Ik kan mij niet herinneren, in mijn vrij lange leven, waarin ik enkele duizenden predikaties gehoord heb, ooit iets vernomen te hebben wat mij te dezer zake tot lering kon strekken, zodat ik nog steeds genoodzaakt ben, zelf mijn weg door deze materie te zoeken en te vinden”. blz. 5.

Ds Janse brengt ons op de hoogte met de chiliastische gedachten. D.w.z.: leringen aangaande het z.g.n. duizendjarig rijk. Chiliisme is afgeleid van chilioi = duizend. En dat getal duizend komt voor in Openb. 20, waar de eerste verzen aldus luiden: „En ik zag een

engel afkomen uit de hemel, hebbende de sleutel des afgronds en een grote keten in zijn hand. En hij greep de draak, de oude slang, welke is de duivel en satan en bond hem duizend jaren. En wierp hem in de afgrond en sloot hem daarin en verzegelde die boven hem, opdat hij de volkeren niet meer verleiden zou, totdat de duizend jaren zouden geëindigd zijn. En daarna moet hij een kleine tijd ontbonden worden”. Op grond van deze tekst leren de chiliasten nu, dat er in deze bedeling een periode van 1000 jaren zal komen — in elk geval een zeer lange tijd — waarin Christus zal heersen over een rijk van vrede en vreugde, waarin vooral het naar Palestina teruggekeerde en bekeerde volk Israël een ereplaats zal innemen. Daarna zal er volgen een korte tijd van verschrikkelijke nood voor de kerk des HEREN, waarin de satan weer vrij zal woeden. Deze zal dan alle volken opzetten tegen het volk des HEREN. En daarna zal de tweede wederkomst van Christus plaats vinden, die dan Zijn volmaakte koninkrijk zal stichten in eeuwige glorie.

Uit de kerkgeschiedenis toont de auteur aan, dat „de mening als zouden de oudsten (oudste schrijvers H. J. J.) voluit chiliastisch gedacht hebben, geen grond heeft”. We horen, dat Augustinus en Calvijn niets wilden weten van een duizendjarig rijk in deze bedeling. Maar hij vermeldt ook, dat een aantal Geref. theologen een gematigd chiliisme hebben aangehangen. O.a. de bekende „vader” Brakel, die schreef: „... dat in den laatsten tijd der wereld een heerlijke staat der Kerke op Aerden te verwagten is, is mij so klaar uyt het Woordt Gods, dat ik daaraen gantsch geen twijfelinge hebbe”. blz. 13. Maar over het algemeen hebben de Gereformeerden afwijzend gestaan tegenover het chiliisme. In 1863 was een synode van de Afgescheidenen van oordeel: „dat het gevoelen van de leer der wederkomst des Zaligmakers, om 1000 jaar zichtbaar en lichamelijk op aarde te regeren, geen leer der Geref. Kerk is, maar daartegen, zowel als tegen Gods Woord strijdt, waarom het niemand toegelaten wordt dat gevoelen te leren of te verbreiden”. blz. 14. Toch heeft de Kerk een man als Ds J. van Andel, die neigde tot een gematigd chiliisme, nooit lastig gevallen. Wat m.i. zeer verstandig was.

Voor het opkomen van het chiliisme vindt de schrijver twee beweegredenen. Ten eerste de platonische filosofie. Onder invloed daarvan zag men het „hiernamaals” als een

¹⁾ la présence corporelle

²⁾ comme enclos sous le pain.

³⁾ substance spirituelle

⁴⁾ présence locale

zuiver „geestelijk” bestaan zal ik maar zeggen. Een onlichamelijk, onstoffelijk leven, waarvan men zich moeilijk een voorstelling kan maken. Omdat men wel voelde, dat dit zuiver „geestelijk” leven in de hemel, moeilijk de vervulling van alle profetieën kan zijn, stelde men een duizendjarig rijk met een vreugdevol, lichamenlijk en stoffelijk bestaan in deze bedeling. De schrijver zegt het zo: „Vandaar de terugslag, dat men komt tot de gedachte van de duizend-jarige sabbath in deze wereld, waarin al wat geprofeteerd is, concreet en tastbaar kan vervuld worden”. blz. 16.

Een tweede beweegreden is volgens Ds Janse het judaïstisch ideaal: „Israël als natie heeft altijd zijn eigen plaats gehad en moet als het aardse volk van God zijn grootste triomf nog krijgen...” blz. 17.

Wat betekent het nu als in Openb. 20 wordt gezegd, dat de satan duizend jaar werd gebonden? Wanneer en voor hoelang kreeg de satan de kans niet om de volkeren te verleiden? Daarop antwoordt de schrijver: „toen het Evangelie zijn loop door de wereld begon, toen Christus de overwinning behaald had op de Satan en ten hemel voer om Zijn heerschappij uit te oefenen en Zijn kerk te vergaderen, om te heersen van Zijn hemelvaart tot Zijn wederkomst. Want Zijn heerschappij van „duizend jaren”, een symbolisch getal om een volheid aan te geven (vgl. „ik heb het wel duizend keer gezegd”) vangt aan bij de hemelvaart en Pinksterdag en duurt tot Zijn wederkomst”. blz. 18.

Een profetie als van Jes. 11 met de bekende woorden: „En de wolf zal met het lam verkeren, en de luipaard bij de geitebok nederliggen, en het kalf en de jonge leeuw en het mestvee te zamen, en een klein jongskent zal ze drijven”, zal vervuld worden na de wederkomst van Christus en niet in een z.g.n. duizendjarig rijk.

Bij de bespreking van Rom. 11 (o.a. vs 26 En alzo zal geheel Israël zalig worden) wordt terecht van de tegenwoordige staat Israël gezegd: „Israël is een moderne, op Amerikaanse leest geschoede staat vol Judaïsme. Men leeft uit de religie van de zelfverzoening. „Verzoening is onze eigen zaak, zij is onze taak en onze weg” (Baek). Buiten de Here Jezus Christus om”. blz. 23.

Maar ook wordt met recht gezegd: „Israël is en blijft Gods volk (vgl. Rom. 11 : 1). En dat ligt niet aan zijn doen, maar aan de onveranderlijkheid van Gods verkiezende genade! Want de genadegiften en de roeping Gods zijn onberouwelijk.

God laat Zijn liefde jegens Israël niet varen, maar Hij handhaaft die liefde en brengt het daarom langs de weg van verharding ook weer tot bekering”. blz. 27.

Maar we houden op met onze aanhalingen. Men leze en overwege dit geschrift, dat de moeite van het lezen en overwegen waard is.

Of we het met alles eens zijn? Neen, dat niet. Dat is bij een onderwerp als dit ook niet te verwachten. Dat het Chiliasme wordt afgevoerd lijkt me goed. Maar ik ben toch niet zeker of de verklaring van Augustinus, die onder ons gangbaar is geworden, wel de juiste is. Van hem is de verklaring, dat de duizend jaren van binding van de satan begonnen met de komst van Christus en zullen duren tot de wederkomst. Ik acht deze verklaring wel mogelijk, maar niet bewezen. Hier is weinig te „bewijzen”. Is de satan nu werkelijk wel gebonden? Worden de volken nu niet verleid? De schrijver heeft mij niet geheel overtuigd. Hoe het dan wel is? Ik moet eerlijk zeggen het niet te weten. Heel veel van wat Openbaringen profeteert zullen we eerst recht verstaan dunkt mij als de profetie wordt vervuld. In een gesprek over een tekst uit Openbaringen werd eens de mening gevraagd van prof. van Gelderen. Men dacht, dat die het wel zou weten. Zijn antwoord luidde: „Afwachten mijne Heren”. Daar zit wel wat in.

Een tweede opmerking is deze. Ds Janse zegt herhaaldelijk, dat een profetie als van Jes. 11, die ik boven citeerde, letterlijk zal worden vervuld. Nu schrijft Ds P. K. Keizer in z'n toelichting op Jes. 11 : 6: „Jesaja geeft hier een dichterlijke beschrijving van het eeuwige vrede-rijk, zoals dat universeel zal zijn na de grote gerichtsdag, wanneer ook in de dierenwereld de onderlinge harmonie en vrede zal zijn hersteld en zelfs een „basilisk” = gifslang geen kind kwaad zal doen. De paradijsvloek, waaronder thans nog de ganse

schepping zucht, zal dan zijn weggenomen”. Een dichterlijke beschrijving. Dat denk ik ook. Waarom denk ik niet, dat er nog gifslangen zullen zijn! M.i. wordt dit gedeelte verklaard door vs 9: „Men zal nergens leed doen noch verderven op de ganse berg Mijner heiligheid; want de aarde zal vol van kennis des HEREN zijn, gelijk de wateren de bodem der zee bedekken”.

Nog een derde opmerking is deze. Ds Janse meent dat de platonische filosofie nogal invloed heeft gehad op de chiliastische opvattingen. Maar hoe zit het dan met Augustinus? Als ik me niet vergis was deze van Platonische smetten niet vrij. Waarom wil hij dan niet weten van deze chiliastische leringen?

Tenslotte nog dit. Ds Janse schrijft over het algemeen duidelijk. Zodat een belangstellend gemeentelid er bij kan. Maar weet die wat een Patripassiaan is? En wat Tenach betekent? En schalom? En kibbutsim? Ik denk van niet en meen, dat deze woorden wel even hadden mogen vertaald worden.

Het laatste woord is met deze brochure over de behandelde onderwerpen niet gesproken. Maar de onderwerpen zijn de moeite waard om overdacht te worden. We mogen wel wat meer leven in de verwachting van de wederkomst van Christus. En wat meer belangstelling hebben voor „de laatste dingen” en voor de tekenen der tijden, die daarheen wijzen.

H. J. JAGER.

PERSSCHOUW

Samenspreking met de Chr. Geref. Kerken

„De Wekker” heeft niet gereageerd op het besluit van de synode van Spakenburg om tot samenspreking met de Chr. Geref. Kerken over te gaan.

Ds J. H. Velema zegt er een en ander van in zijn rubriek „Voor de Lens”. Na een en ander gememoreerd te hebben van de voorgeschiedenis schrijft hij het volgende:

We vinden dit een verheugend besluit. En we zijn blij dat men in Spakenburg aan het Chr. Geref. verzoek voldaan heeft.

We krijgen dus weer samensprekingen in de toekomst — gezien het feit dat onze Synode reeds deputaten voor dit doel benoemde, behoeven deze samensprekingen niet eens te wachten tot onze Synode vergaderd heeft.

We ontveinzen ons niet dat dit besluit vragen zal oproepen in beide kerken en moeilijkheden zal veroorzaken.

We gaan daar nu verder niet op in. We doen ook geen enkele voorspelling. Maar we menen dat het in overeenstemming met de Acte van Afscheiding is dat we samenspreken met allen, die met ons pretenderen een op Gods Woord gegronde vergadering te zijn.

En als we overtuigd zijn van onze profetische roeping, dan zullen de komende samensprekingen gelegenheid te over bieden om te zeggen wat het schriftuurlijk-confessioneel beginsel onzer kerken is, en wat we eventueel voor bezwaren hebben tegen deze kerken, zoals dat ons ook wel gezegd zal worden. Wie tevreden is met de bestaande kerkelijke situatie en met eigen kerkelijk leven, ziet de zaak der kerk niet goed.

Er moge in onze kerken ja in alle kerken veel gebed zijn om de waarachtige eenheid van allen, die een even dierbaar geloof belijden. Er is in de toekomst weer werk aan de winkel!

We zijn dankbaar voor deze nuchtere reactie.

Reformatie en prediking

„Bij geval” — namelijk vanwege de Hervormingsdag — schreef Prof. Kremer in hetzelfde Nummer van de Wekker als waaruit ik het bovenstaande stuk van Ds Velema citeerde, een artikel over Reformatie en prediking.

Prof. Kremer schetst eerst even het roomse sacramentalisme en schrijft dan:

Hoe grondig is door de reformatie dit alles gewijzigd. Toen de Reformatoren in

eigen leven door Gods genade weer het Woord Gods hadden verstaan, kreeg de prediking van dat Woord de ereplaats. Geen wonder dat in allerlei kerkordelijke uitspraken dit werd vastgelegd. Uit de vele mogelijkheden die hier zijn om dit te bewijzen kies ik er willekeurig een. Het is uit de kerkorde voor de stad Halle en omgeving, gegeven in 1526. Er wordt gezegd: „Op de ganse aarde wordt niets heiligers, eerwaardigers, vreedzamers en vruchtbaarders gevonden dan het reine en loutere Woord Gods, met recht verstand en geloof gepredikt en aangenomen. Daarom behoort dit Woord Gods zonder menselijke toevoeging naar de Bijbelse waarheid van het Oude en Nieuwe Testament verkondigd te worden, opdat het arme, onrustige geweten daardoor onderricht en vertroosting moge ontvangen”.

Wie dit leest tegen de achtergrond van de woord-verduistering door Rome, hoort er de blijde bevrijding van het reformatische belijden in.

Men ging het levende Woord Gods zien als het instrument waardoor de Geest Gods heerschappij krijgt over het hart. Geen wonder dat onze catechismus belijdt op de vraag vanwaar het geloof is: Door de Heilige Geest, die het werkt door de verkondiging van het evangelie. Zondag 25.

De kerk der reformatie zag de gemeente weer saamkomen rondom de kansel, waarop de dienaar des Woords, in de landstaal, het Woord des Heeren uitdroeg, in het geloof dat het levend en krachtig was. Het is een miskenning van het wezenlijk karakter van de reformatie wanneer men, misprijzend, zegt dat deze „de tyrannie van de preekstoel” bracht.

Ook het karakter van de prediking veranderde grondig. Zeker er werd ook vóór de reformatie gepreekt. Maar hoe? Niet alleen dat men door de preek naar de biechtstoel en het altaar wilde drijven, ook de prediking zelf was ontaard. Erasmus had er reeds de spot mee gestoken toen hij in zijn bekende geschrift „De lof der zotheid” een predikheer ten tonele voerde, die op de meest scholastieke, spitsvondige manier van alles uit de naam Jezus weet tevoorschijn te toveren. Naast dit scholastieke genre kende men ook het mysticistische, waarbij, vooral in kloosters, op de meest zwoele manier gebruik makend van pikante beeldspraak aan het liefdesleven ontleend, niet het Woord Gods sprak maar wat men daarvan liefdesde te maken. Tenslotte was er ook de populaire volkspreek, die de mensen aanzette tot goede werken om op deze wijze zichzelf een plaats in de hemel te verzekeren. Het ging daarbij vaak plat en ruw om niet te zeggen schunnig toe.

Welk een bevrijding bracht ook ten dezen de reformatie in de inhoud van de prediking. Luther moge nog iets van de Middeleeuwse manier overgehouden hebben, de inhoud van zijn prediking was het Woord Gods in volle rijkdom. Vooral Calvijn is het geweest die de dienst des Woords tot hoge ere gebracht heeft. Er leefde maar één begeerte bij hem: het volk doen verstaan wat de Heere zegt in Zijn Woord. Hij zocht al de facetten van dat Woord tot gelding te brengen zoals het veroordeelt, afsnijdt, leidt, troost, verzekert en bevestigt. Hij was er diep van overtuigd dat het de Heere belijft door de prediking, gelijk hij het in zijn Institutie vele malen zegt, zijn Woord „in te griffen in ons hart”.

Heel het Woord wilde deze dienaar des Woords doen leven voor de gemeente. Vandaar dat hij gehele bijbelboeken, ook weinig beprekte, tot stof voor zijn prediking koos. Zondags en in weekdiensten, altijd maar weer liet hij het Woord spreken.

Ik wil van dit artikel alleen maar zeggen dat ik het er van harte mee eens ben.

Het „conclaf”

De „Haagse Post” gaf dezer dagen de volgende beschrijving van het conclaf.

De Italiaanse prins Mondino Chigi Albani (78) staat deze week voor de eervolste taak van zijn leven. Hij zal met een reusachtige sleutel de enige deur sluiten, die

toegang geeft tot het „conclaf” in Rome: de — letterlijk — ingemetselde vergadering van 52 kardinalen van de katholieke kerk, die uit hun „gevangenis” pas te voorschijn mogen komen als zij een nieuwe paus hebben gekozen voor hun 400 miljoen geloofsgenoten.

Prins Chigi, bejaard, breedgeschouderd, met de trotse trekken van de geboren Romein, zal volgens een oud voorrecht van zijn familie „maarschalk” zijn van het conclaf. Hij is er voor verantwoordelijk, dat van buiten af geen contact met de biddende en vergaderende kardinalen wordt opgenomen om alle invloed van buiten op de pauskeuze te weren. Met de kardinalen mee in conclaf gaat een stoet van secretarissen, bedienden, koks, en ook: twee artsen, want de kardinalen zijn doorgaans hoogbejaard (36 van de 52 zijn ouder dan 70 en 12 van hen ouder dan 80 jaar).

Deze week hebben 50 timmerlieden, kruiers, metselaars en loodgieters de laatste hand gelegd aan de afsluiting en de inrichting van het conclaf. Alle toegangen tot de Vaticaanse ruimten, waar het conclaf gehouden wordt, zijn dichtgemetseld, op één deur na waarvan prins Chigi de sleutel bewaart. Voor het leveren van proviand van buiten af zijn vijf „raderen” aangebracht: houten cilinders van 50 centimeter tot één meter doorsnee, waarin aan één kant een ruimte is uitgespaard. Op deze manier kan men levensmiddelen en medicamenten in het conclaf brengen zonder dat iemand van de opgesloten de leverancier buiten kan zien. Elk van de „raderen” wordt bovendien streng bewaakt door de Zwitserse garde.

De vensters van de conclaf-vertrekken en -gangen worden zwart geverfd, zodat het niet mogelijk zal zijn van binnen of van buiten af een teken te geven. Alle verbindingsapparaten etc. worden verwijderd.

Ieder van de kardinalen en ieder van het huispersoneel moet een eed afleggen: „Ik zweer, dat ik ongeschonden over alle dingen afzonderlijk, die ik op welke wijze dan ook te weten ben gekomen over de verhandelingen en besluiten in de bijeenkomst der kardinalen inzake de verkiezing van de nieuwe paus, evenals over het conclaf of over de plaats van de uitverkiezing, rechtstreeks of onrechtstreeks... noch met tekenen, noch met geschriften, noch met woorden, noch op enigerlei andere wijze....”

Men vraagt zich dit alles lezend in verbazing af: wat heeft dit alles met de kerk en een kerkelijke vergadering te maken.

Kritiek op Paus Pius XII

In de Zwolse Courant verscheen het volgende stuk van de Romeinse correspondent van het blad.

Hij schreef het volgende:

Zaterdag bij de z.g. mis van de Heilige Geest heeft monseigneur Bacci een rede voor de te verkiezen paus uitgesproken. Gewoonlijk is deze rede een rethorische oefening, waarin met gemeenplaatsen de kardinalen worden aangemaand een paus te kiezen, die vroom en alleszins waardig is. Ditmaal was het geheel anders. Voor het eerst is de kritiek tegen de overleden paus, die men tot nu toe fluisterde, openlijk en in voorzichtige, maar niet te misvatten termen onder woorden gebracht. Pius XII was een bijzonder autoritair man en heeft, hoe groot hij als paus ook geweest is, de kerk in weinig gunstige omstandigheden achter gelaten. Daarop heeft monseigneur Bacci met klem gezinspeeld, zodat zijn rede als een ware bliksemschicht zijn toehoorders heeft getroffen.

De overleden paus heeft niet alleen nagelaten te voorzien in allerlei vacatures, maar hij heeft o.a. communisten en socialistten in de kerkelijke ban gedaan. Hij heeft het geringe aantal Polen, dat zich in Amerika en elders vestigde, als de vertegenwoordigers van Polen beschouwd, terwijl hij het miljoenenvolk van Polen — een zo bij uitstek katholiek volk — vrijwel verwaarloosd heeft, omdat zij vrijwillig of gedwongen communisten zijn.

Paus Pius XII heeft kardinaal Wyszyns-

ki bij zijn bezoek aan Rome uiterst koel ontvangen. Zijn voorliefde ging teveel uit naar het bijzonder conservatieve Spanje en Franco, naar Salazar in Portugal, en vooral naar de Amerikaanse kardinalen, van wie Spellman niet minder kortzichtig is dan Foster Dulles.

De grote successen, die Paus Pius XII had bereikt in China zijn volkomen verloren gegaan, doordat hij een uitgesproken vijandige houding aannam tegen Mao-Tse-toeng. En de Chinese kardinaal heeft zelfs het land moeten verlaten en woont vrijwel ambteloos in West-Duitsland.

Verder heeft Pius XII de fout begaan de bisschop van Zagreb, monseigneur Stepinac, van wie bekend is dat zijn gedrag tijdens de oorlog de dood heeft veroorzaakt van duizenden orthodoxe Serven, tot kardinaal benoemd.

De paus omringde zich reeds toen hij kardinaal-secretaris was, met Duitsers, waarvan zuster Pasqualina en drie Duitse Jezuïeten-paters gedurende alle jaren van zijn pausschap zeer grote invloed hebben gehad.

Hij heeft het dogma, dat Maria met lichaam en ziel ten hemel is opgenomen, afgekondigd, hetgeen de verwijdering tussen enerzijds de rooms-katholieken en anderzijds de orthodoxe en protestantse kerken bijna onoverkomelijk heeft gemaakt.

Al deze en nog andere dingen uit zijn privé-leven werden hem in goed katholieke Romeinse kringen kwalijk genomen, maar niemand, behalve Peyrifitte, die niet in reuk van heiligheid staat heeft ooit de moed gehad er in het openbaar over te schrijven. Thans heeft monseigneur Bacci, zij het op zeer eerbiedige wijze, deze zaken aan de orde gesteld en het is wel een zeer bijzondere, nooit voorgekomen gebeurtenis.

Bacci zei o.a. „dat een paus in de eerste plaats bereid moest zijn de bisschoppen te beschouwen als zijn directe medewerkers bij de instandhouding van de kerk. Hij dient bereid te zijn hen in geval van twijfel met zijn hogere wijsheid voor te lichten, een open oog te hebben voor hun noden, hen tot steun te zijn en als zij met gezonde voorstellen tot hem komen deze te bevorderen”. Hierin kan men een zekere kritiek beluisteren op de autoritaire wijze, waarop de overleden paus placht op te treden.

In deze kritiek zit wel een en ander van „de derde weg”.

Maar ook kan men er uit lezen dat een machthebber er in feite nooit aan ontkomt zich een roes te drinken aan zijn macht.

VAN HIER EN GINDS

Amerikaanse en Sovjet productie

Per 10.000 inwoners, zo schreef het Parool, produceerden Amerika en de Sovjet-unie in 1955 de volgende duurzame consumptiegoederen:

	Sovjet-Unie	Amerika
Automobielen	3	470
Naaimachines	80	130
Fietsen	140	180
Wasmachines	4	250
Koelkasten	7	220
Stofzuigers	6	210
Klokken en horloges ..	970	2600
Fototoestellen	50	360
Radio's	180	850

Oost-duitsse predikanten

De Raad van de Evangelische Kerk van geheel Duitsland (Oost en West) heeft zich tot de predikanten in Oost-Duitsland gericht met het verzoek op hun post te blijven. Uit mededelingen van kerkelijke zijde heeft men kunnen opmaken, dat er tot nu toe ongeveer vijftig predikanten uit Oost-Duitsland naar het westen zijn gevlucht.

Geref. Bond en de toelating van de vrouw tot het ambt

Het hoofdbestuur van de „Gereformeerde Bond in de Ned. Hervormde Kerk”, de meest „rechtse” richtingsorganisatie in de Hervormde Kerk, heeft alle ambtsdragers (predikanten en ouderlingen) die het niet eens zijn met het jongste synodebesluit om de vrouw tot

KRITISCHE KRABBELS

Waar gaan we mee naar huis?

De lezer heeft het al wel begrepen. Ik wilde het eens hebben over de vraag, wat we van een preek meenemen.

Dat is soms wel heel weinig.

Niet meer dan: Het was weer niks.

Of: een snertpreek.

Dat kan aan de preek liggen.

Het kan ook aan de hoorders liggen.

Dr v. d. Bergh moet eens uit een kerk gekomen zijn en uit de mond van een hoorder vernomen hebben: „Weer niks”.

Toen moet hij gezegd hebben:

„De verdoemden in de hel zouden wat blij zijn als ze zulk een preek nog eens konden horen”.

Daar mochten de klagers van: „Het was weer niks”, wel eens aan denken.

Er zijn ook hoorders, die met een machtige preker naar huis gaan. Van de preek nemen ze niets mee.

Er was eens iemand, die een weekend uit logeren was geweest.

Hij trof het.

Hij kon een zeer bekend preker beluisteren, zoals dat heet.

Hij nam de gelegenheid te baat.

Vier keer hoorde hij zijn dominee.

En het was vier keer geweldig.

Hij vond het machtig en prachtig.

Het was geweldig.

Zo hoog en zo diep. Of hij het ook breed en lang vond weet ik niet.

Dat was nog eens wat anders dan hij van z'n pastor loci hoorde.

Thuis gekomen prees hij de preker in uitbundige woorden.

Hij had genóóten.

Toen kwam iemand bij hem op bezoek, die wel wilde mee-genieten.

Hij vroeg: „waarover heeft hij gepreekt?”

Geen lastige vraag zou men zeggen.

Maar in dit geval was het wel lastig.

De hoorder wist geen tekst te noemen.

Toen werd de vrager nog lastiger.

Hij vroeg: „Wat heb je dan van de preken meegenomen?”

Ja, dat was wel moeilijk te zeggen.

Het ging ook zo hoog en zo diep.

Maar prachtig was het en machtig!

De vrager heeft toen opgemerkt, dat het niet veel waarde had als iemand met een machtige preker naar huis ging. Hij kwam in de kerk om een beetje getroost en vermaand te worden. Waarmee frater het hartgrondig eens is.

Een ander geval. Het is echt gebeurd.

De kerk ging uit. De kerkgangers schuivelden door de voetpaden.

Eén hoorder was zo onder de indruk van de preker, dat hij niet laten kon luidop diens roem te verkondigen:

„Wat een zeggingskracht”.

„Wat een macht van het woord”.

„Wat een talent en flux de bouche”.

Het is te vrezen, dat noch de preker noch de spreker noch de hoorders met zulke uitroepen gebaat zijn.

Ik mag het liever zó:

We kwamen uit de kerk.

Naast mij liep iemand, die ik niet kende en hij kende mij niet.

Maar dat verhinderde hem niet om te zeggen: „Wat komen we toch ontzaggeijk veel te kort in dankbaarheid. Wat zijn we toch ellendige mensen. Wat moet Gods geduld met ons toch wel groot zijn. En wat moet ons toch veel vergeven worden”.

Die man ging niet met een preker naar huis. Ook niet met een mooie preek. Maar met het Woord des HEREN, dat hij bewaarde in een eerlijk hart.

Dat moesten we allen maar doen.

FRATER.

de kerkelijke ambten toe te laten, opgeroepen tot een gezamenlijk beraad op 13 oktober, 's ochtend 10 uur in het Utrechtse Jaarbeursgebouw.

Aspecten van het getuige-zijn

Op de in Straatsburg gehouden vijfde naoorlogse conferentie van de Internationale

Bond voor Inwendige Zending en Maatschappelijk werk werden vier „aspecten” van het getuige-zijn van Christus in deze wereld geformuleerd. Het zijn deze:

1. Wanneer een christen passief is, is hij eigenlijk geen christen.
2. Wanneer de gemeente alleen maar toehoort, luistert, betekent dit het einde der gemeenschap.
3. Wanneer de vrije christelijke verenigingen en stichtingen al te particularistisch optreden, bestaat het gevaar van kerkje spelen in de kerk. Zij moeten zich hulpvrouwen weten, die verantwoordelijk schuldig zijn aan de Heer der kerk.
4. Wanneer de protestantse oude of nieuwere gemeenschappen (diakonessen en diakonen, nu Taizé en Grandchamp e.d.) een vrome groep vormen terzijde van de wereld, is dit veel erger dan alle secularisatie (verwereldlijking). Zij moeten steeds avant-garde zijn en de moed hebben hun taak over te dragen, indien dit nodig mocht blijken.

Revolutionaire omzetting van het leven in China

In Het Parool stond een artikel van de geweldige veranderingen welke in China plaatsvinden. Het blad schreef o.a. dat momenteel allerwege volkscommunes worden opgericht. De oude coöperaties werden of worden in de naaste toekomst samengesmolten tot grotere eenheden. Werd tot nu toe in de coöperaties, evenals in de Russische kolchozen, alleen de landarbeid gezamenlijk verricht, in de communes wordt het gehele leven van de boeren gecollectiviseerd. Alle eigendom wordt de individuele personen of families ontnomen, ook de kleine particuliere tuintjes en het huisvee, dat in de coöperaties nog behouden bleef. De communes hebben gemeenschappelijke eetzaal, kinderbewaarplaatsen, schoenen- en kledingherstelplaatsen, badgelegenheden, „cultuurinrichtingen” en eigen militie-eenheden.

Door deze gemeenschappelijke werk- en eetzaal worden de vrouwen ontslagen van alle huisarbeid en komen dus geheel vrij voor het werk op het land, naast de mannen. Het gehele familieleven wordt op deze manier systematisch kapot gemaakt. De commune is, volgens een Chinees dagblad, „een organisatie, die geheel gemilitariseerd is en bezeten is van een strijdgeest om te werken voor de gemeenschap”. De leden leiden hierin een collectief leven.

De communes strekken hun werkingssfeer veel verder uit dan de vroegere coöperaties. Zij vervangen volledig het dorpsbestuur. De bedoeling is zelfs om het gehele onderscheid tussen platteland en stad te vervagen en uit te wissen. Daarom bemoeien de communes zich niet alleen met de landbouw, maar ook met de industrie en de militaire recrutering en training voor het leger. In elke commune worden dus kleine industrieën opgericht, militaire eenheden getraind en handelsapparaten geschapen. De leiding der communes is vast in handen van partij-functionarissen, die de ideologische en „culturele” opvoeding van de communeleden op zich nemen.

Wat moet uit deze verwoesting van de in China steeds zo geëerbiedigde familiebanden voortkomen?

Maria-afgoderij

Ter afsluiting van het te Lourdes gehouden Mariale Congres sprak Paus Pius XII een rede uit waarin hij o.a. zei:

„Op dit kritieke ogenblik in de wereld houdt Maria ons — met de opvoedende kwaliteiten van een moeder — de ware zin van het leven voor ogen.

Zij leert ons de waarde van het gebed en het offer.

Zij geneest de zielen van hen die ziek zijn. Zij sterkt ons geloof door talrijke nieuwe wonderen.

Zij steunt onze hoop door Haar onuitputtelijke goedheid.

Zij ontsteekt in ons de vlam der liefde door Haar hemelse schoonheid.

Wij zijn er zeker van, dat — zoals in vroegere eeuwen — ook nu de stromen van genade door Haar moederlijke zorg neerdalen.

Wij willen onze zekerheid uitspreken, dat het herstel van het Rijk van Christus onze God zich wel moet verwezenlijken door Haar voorspraak.”

„Dit is pure afgoderij!

Regular Baptists wijzen oecumenische evangelisatie af

De Regular Baptists van Noord en Zuid Californië hebben zich afwijzend uitgesproken ten aanzien van oecumenische evangelisatie-campagnes. Zij verklaarden het te betreuren, dat zij wegens het inclusivistisch karakter van de raadgevers en het over verschillende confessies verdelen van de bekeerden hun goedkeuring niet kunnen hechten aan het verlenen van medewerking aan geldelijke steun voor oecumenische evangelisatie-campagnes.

Ook spoorde men de kerken aan te bidden voor de leiders van de huidige oecumenische beweging, opdat „hun prediking Schriftgetrouw moge zijn en zij alle banden met het goddeloze modernisme en de wereld zullen verbreken”.

Zending der Chr. Ref. Church in Amerika

De Christian Reformed Church in Noord-Amerika beschikt momenteel over een 20-tal zendelingen, die werkzaam zijn in Zuid-Amerika, Ceylon, Japan, Formosa, de Soedan en op de Indianenvelden. Om het zendingswerk in deze gebieden te kunnen verrichten, zal in 1959 een bedrag van ruim één miljoen dollar (1.254.488) benodigd zijn. Van dit bedrag zal 12.600 dollar bestemd zijn voor het aandeel van de Chr. Ref. Church in de bouwkosten van het Theologisch Opleidingscentrum in Noord Nigeria. Wanneer tenminste de synode besluit aan de verenigde theologische opleiding aldaar deel te nemen. De totale bouwkosten van het opleidingscentrum in Noord Nigeria, dat in plaats van te Gindiri te Bukuru zal verrijzen, bedragen 80.000 dollar.

Radio-uitzendingen van de Chr. Ref. Church in Amerika

Naar uit het synode-rapport van de Radio Commissie van de Christian Reformed Church in Noord-Amerika blijkt, mag het werk van „The Back to God Hour” zich in een gestage uitbreiding verheugen.

Het programma wordt momenteel over 320 stations uitgezonden, waaronder stations in Australië, Alaska, Hawaii, Puerto Rico, Panama, Ecuador, Goa en de Filipijnen. De mogelijkheid bestaat, dat het programma binnenkort in het Arabisch zal kunnen worden uitgezonden. Momenteel wordt gewerkt aan proefbandjes, die via Afrikaanse zenders, bijv. het station ELWA in Liberia, zullen kunnen worden uitgezonden. Voor dit werk heeft de radiocommissie de zeer gewaardeerde medewerking van de heer Bassam Madany, die, uit Syrië geboortig, lid is van de Christian Reformed Church te Winnipeg.

Dat er naar het programma geluisterd wordt, blijkt wel uit de hoeveelheid brieven die gedurende 1957 ontvangen werden, namelijk 50.485. In ditzelfde jaar werden een twee miljoen gedrukte radiotoespraken verzonden.

Vierde verantwoording

van gelden „Een ereschuld der liefde” grafsteen wijlen prof. Deddens

Per giro ontvangen: M. H. te Gr. f 2,50; D. v. H. te U. f 2,50; J. de V. te Gr. f 2,50; P. R. te R. f 1,—; R. v. O. te W. f 10,—; P. G. te R. f 5,—; W. O. te G. f 1,—; J. W. te U. f 5,—; J. A. Z. te Z. f 10,—; G. H. R. W.—v. d. V. te U. f 2,—; R. Y. B. te A. f 2,50; J. K. te R. D. f 10,—; onder motto „Zegel” te Gr. f 20,—; A. H. te E. f 2,—; T. F.—W. te Gr. f 2,50; T. H. H. te B. f 5,—; F. J. J. D. te Gr. f 10,—; E. J. O. te H. f 2,—; H. O. te T. A. f 2,50; L. W. v. G. te 's H. f 2,50; J. v. d. W. te R. W. f 10,—; H. B. te L. f 1,—; M. v. R. te V. f 2,50; C. J. D. te Z. f 1,—; H. M. C. te L. f 5,—; J. v. D. te A. P. f 2,50; A. V. te L. f 5,—; J. P. L. te K. f 10,—; W. H. te H. f 5,—; K. V. te H. f 32,— (giften van J. F., J. F., C. F., G. Z., J. S., wed. K., H. K., W. O. te G., J. R., mevr. D. en K. V., allen te H.); G. S. te Gr. f 5,—; H. de H. te S. f 2,50; Y. H. te Gr. f 2,50; F. M. te B. f 2,50; Kerkeraad Dalfsen f 25,—; C. G. te R.—B. f 2,—; R. B. te Z. f 2,—; A. v. d. M.—D. te S. f 2,50; C. v. D. te B. f 10,—; J. A. te U. f 1,—; R. T. te E. f 23,— (giften van J. v. d. H., R. T., R. V., M., W., E. O., J. W., K., J. de W., J. H., M. A., B., K. P., A. K., S., M. U., J. J. S., H. H., W. de G., E. K., allen te E.); R. G. te K. f 1,—; C. C. de W. te V. f 2,—; J. F. te 's Gr. f 2,50;

L. N. te E. f 5,—; Geref. Kerk Voorschoten f 10,—; J. de F. te B. f 1,—; B. O. te U. f 1,—; Totaal: f 275,—. Voorts ontvangen, via ds D. v. Dijk f 5,— v. H. v. d. W. te V.; per post uit Enschede, v. G. M. V. „Guido de Brès” f 5,—; van M. de B. f 2,50; in mijn brievenbus gevonden: enveloppe met f 1,— (zonder naam of initialen) en één van E. S.—V. te N. (nagiften uit de Kerk aldaar) f 2,—; totaal f 15,50. De vorige verantwoording sloot met f 599,48. Deze (die afgesloten werd 1 nov. na de ochtendpost) komt dus met een bedrag van f 599,48 + f 275,— + f 15,50 = f 889,98.

Dat is dus een „beste week” geweest! Zullen we afspreken, dat allen, die nog een gift willen zenden, dit vóór 15 november a.s. doen? Het Comité zal graag tot afsluiting komen, en is u dankbaar, voorzover ge gegeven hebt en voorzover u dat in de komende week nog doet!

Ds J. SMELIK,

Petr. Campersingel 263, Groningen.
Giro: 81.25.98.

KERKNIEUWS

Aangenomen naar Musselkanaal Ds K. D. van Dijk te Zwagerveen-Zwaagwesteinde.

Ds Agema is met zijn gezin behouden in Bengkajang aangekomen.

Ds J. Kamphuis nam zondag j.l. afscheid van de Geref. Kerk van Rotterdam-Delfshaven met een predikatie over III Joh. : 11.

Ds R. Hoogsteen. Na 's morgens bevestigd te zijn door Ds H. J. Meijerink van Aduard deed Ds R. Hoogsteen zijn intrede in de kerk van Garrelsweer met een predikatie over 2 Tim. 2 : 19.

Ds J. Bos van Daarlerveen kreeg op zijn verzoek emeritaat in verband met zijn functie van legerpredikant in z.g. „lang dienstverband”. Het emeritaat werd verleend met goedkeuring van de classis Hardenberg en depp. art. 49 van de partic. synode van Overijssel-Gelderland. Het emeritaat gaat in 15 dec. a.s.

Deputaten Psalmberijming. In een vorig nummer werden onder de rij van door de generale synode deputaten ook deputaten voor de psalmberijming genoemd. We vernamen dat deze (nog) niet zijn benoemd.

Theologische Hogeschool. Geslaagd voor het propaedeutisch examen de Heer H. J. Begemann te Alphen aan de Rijn.

EMIGREREN?

G.E.S.

Als ERKEND AANMELDINGSBUREAU verzorgen wij voor U alle emigratie-papieren. Wij geven voorlichting en verlenen bemiddeling voor plaatsing in alle landen en plaatsen waar eigen Gereformeerd Kerkelijk leven is.

VRAAGT VOORLICHTING VIA UW EIGEN ORGANISATIE:

GEREFORMEERDE EMIGRATIE STICHTING
Thomas à Kempisweg A 32, Utrecht, tel. 30335 - b.g.g. 26393

Vertegenwoordigers door geheel Nederland

WIE HELPT

vader van Friesch gezin (37 jaar) welke ruim 20 jaar spannende werkring heeft gehad, aan rustiger werk bijv. conciërge of iets dergelijks.

Brieven onder no. 10 Bureau van dit Blad.

Drukkerij Steenberg

ZEIST - TELEFOON 03404 - 2452

Periodieken

Boekwerken

Handelsdrukkerij

ADVERTENTIE-TARIEF:

Regelprijs 20 cent per m.M.

Bij contract reductie.

FAMILIEBERICHTEN:

Regelprijs 15 cent per m.M.